

V současnosti je Institut ruské filologie součástí Fakulty neofilologie a tvoří jej čtyři katedry: katedra ruského jazyka, katedra ruské literatury, katedra komunikativní pragmatiky cizích jazyků a katedra literárně kulturní komparatistiky. Institut má nyní asi 400 studentů. Studium ruské filologie zahrnuje studium i jednoho cizího (západního) jazyka. Studuje se ruská gramatika, včetně historické, ruská literatura až po současnou, didaktika ruského jazyka, dále historie Ruska, překlad, filozofie. Existují dvě speciální profílace ruština – angličtina a ruština – ukrajinština. Pedagogicko-profesorský sbor čítá 58 lidí – 10 profesorů a 22 kandidátů věd. Výsledky výzkumu jsou pravidelně publikovány ve sbornících z cyklu konferencí „Evropská rusistika a současnost“ a sešitech „Studia Rossica Posnaniensia“.

Ladislav Vobořil

Pěťasedmdesátiny prof. Stanislava Žaži

14. dubna 2004 se v plné tvůrčí aktivitě dožil sedmdesátí pěti let náš přední rusista univ. prof. PhDr. Stanislav Žaža, CSc.

Narodil se v Brně, kde také později na filozofické fakultě vystudoval ruštinu, latinu a řečtinu. Během studia se stal asistentem na tehdejší katedře rusistiky, v r. 1966 obhájil kandidátskou práci, v r. 1979 se habilitoval a v r. 1989 byl jmenován profesorem pro obor ruský jazyk. V letech 1973–80 vedl katedru ruského jazyka. Ani po úředním odchodu do důchodu v r. 1994 nepřestal pokračovat ve svém pedagogickém působení a vedle menšího úvazku v oboru ruské jazykovědy vyučoval jako aprobovaný klasický filolog také latinu a dočasně i řečtinu. Dodnes vede kurzy latiny pro studenty rusistiky.

O jeho rozsáhlé a vskutku mnohostranné činnosti bylo na stránkách tohoto časopisu zevrubně pojednáno již před pěti lety u příležitosti jubilantových sedmdesátin (*Opera Slavica*, IX, 1999, 2, 37–39). Připomeňme, že se náš jubilant ve vědeckovýzkumné práci zaměřil především na ruskou skladbu v porovnávacím rusko-českém aspektu a podrobně zpracoval celou oblast ruské interpunkce. Autorsky se podílel na naší poválečné porovnávací skladbě ruštiny (*Příruční mluvnice ruštiny pro Čechy II*, 1960), na dvou vysokoškolských učebnicích (*Орфография, пунктуация и книжно-письменная речь русского языка*, 1979, *Русский синтаксис в сопоставлении с чешским*, 1982) a dvoudílných skriptech (*Morfologie ruštiny*, 1996 a 1997).

Úspěšně pokračoval náš jubilant ve své záslužné činnosti i během uplynulých pěti let, kdy zasáhl zejména do zkoumání textů z oblasti komerční ruštiny v rusko-českém pohledu, viz jeho příspěvky přednesené na rusistických konferencích pořádaných Ostravskou univerzitou. Velmi podnětné jsou jeho nedávné studie o mezijazykových vlivech, viz článek *Konfrontační pohled na češtinu a ruštinu se zřením k vlivu latiny* (SPFFBU A 47, 1999, 145–183), na nějž autor metodologicky navázal obsáhlou studií *Istoričeskoje vlijanije nemeckogo jazyka na različija medu češskim i russkim jazykami* (*Litteraria Humanitas* XI, Brno 2002, 1974). Do okruhu jubilantových multilaterálních porovnávání patří i jeho zajímavá sonda do oblasti internacionálního lexika *Интернационализация лексики и ее отражение в разных языках* (*Lingua et communicatio in sphaera mercaturae*, Ostrava 2002, 137–140).

Nadále S. Žaža bádá i v oblasti modality, viz jeho bohemistický příspěvek *Tzv. voluntativní (intenční) modalita* (Čeština – univerzália a specifika, Brno 2000, 131–140), a o rok později v rusko-českém porovnání *K výrazovým prostředkům ujišťování a přesvědčování v ruštině a češtině* (SPFFBU A 49, 2001, 119–125). K specificky syntaktickým tématům se vrátil v člancích *K jednomu typu českých a ruských vět s funkčním predikativem* (SPFFBU A 50, 2002, 89–92) a *Еще раз к характеристике отрицательных конструкций в русском языке* (SPFFBU A 51, 2003, 51–56).

Jako klasický filolog zasáhl prof. Žaža i do prozkoumání morfologie latiny, viz *K morfologické struktuře latinských jmen* (SPFFBU N 6-7, 2001/2002, 335–340) a pro posluchače vypracoval učební text *Latina pro studenty východoslovanských jazyků*, Brno 2000. Autorsky se podílel také na *Encyklopedickém slovníku češtiny*, nakl. Lidová noviny, 2002.

Jubilant pokračoval i v redakční činnosti a v práci ve vědeckých a odborných komisích. Je stále členem redakční rady jazykovědné řady SPFFBU, časopisů *Rossica* a *Opera Slavica*. Na FF MU je předsedou oborové rady pro doktorské studium v oboru ruský jazyk, členem stejné oborové rady je od r. 2003 i na FF UP v Olomouci, na FF v Brně je rovněž členem oborové rady pro doktorské studium u klasických filologů. Stále je školitelem a oponentem doktorských disertačních prací a častým oponentem prací habilitačních.

Vynikajícímu rusistovi, milému a skromnému člověku Stanislavu Žažovi přejeme do dalších let zdraví a dobrou pracovní i osobní pohodu, abychom se mohli těšit na nové jeho cenné příspěvky k obohacení naší rusistiky a jazykovědy vůbec.

Jiří Jiráček

Dovolím si na tomto místě zneužít své pozice dlouholetého výkonného redaktora tohoto časopisu a doplnit medailon prof. Jiřího Jiráčka několika osobními poznámkami na konto svého učitele, váženého a milého kolegy a vzácného člověka profesora Stanislava Žaži, jehož jubileum jsme spolu s jeho ostatními spolupracovníky a přáteli v nedávné době oslavili.

Vzpomínky na první setkávání se Stanislavem Žažou sahají do konce 70. let minulého století, kdy jsem dnešního jubilanta (tehdy ještě odborného asistenta Katedry ruského jazyka brněnské filozofické fakulty) poznal coby nastupující student rusistiky jako laskavého, svědomitého a široce erudovaného pedagoga, kterého jsme jako studenti obdivovali, respektovali a milovali. Když jsem pak měl po absolutoriu a nástupu na stejné pracoviště možnost poznat Stanislava Žažu blíže, můj obdiv, úcta a sympatie k němu ještě vzrostly. Kromě jeho vědecké, pedagogické a organizační činnosti jsem měl vzácnou příležitost poznat a pozorovat ho zblízka jako znamenitého společníka, jako neúnavného šířitele pohody, moudrého nadhledu, vtipu a dobré nálady, „rozpouštěče“ stresu a napětí a smířovatele nesmiřitelných protikladů (ve smyslu vztahů filozofických i mezilidských), jako pohotového glosátora veškerého dění a „baviče“ v nejlepší smyslu tohoto jinak nepřítelště ceněného slova. Jeho nesčetné anekdoty a historky o bývalých i současných osobnostech brněnské filozofické fakulty, které uměl (a dodnes umí) při nejrůznějších neformálních společenských příležitostech interpretovat naprosto nenapodobitelným způsobem (ačkoliv sám přitom dokáže věrně – hlasem i písmem – napodobit kohokoliv), se staly klasickými ještě za jeho zralého života a autor těchto řádků dosud zcela nepřestal koketovat s myšlenkou pokusit se o jejich shromáždění a alespoň amatérské „literární“ zpracování...

Další obdivuhodná jubilatova vlastnost a schopnost, o které, domnívám se, málokdo ví, je jeho záviděníhodná nechuť alibisticky zakonzervovat svůj vztah k překotně se rozvíjejícím a narůstajícím požadavkům doby a neuvěřitelně mladistvá potřeba nezaostávat ani za „zneklidňujícím“ vývojem informační techniky. Neprozradím, kolikrát jsem panu profesorovi nabídl a poté zprostředkoval pořízení nového, výkonnějšího a „chytřejšího“ počítače, ale budiž řečeno, že profesor Žaža naprosto bez problémů zvládl na vysoké úrovni práci postupně se třemi různými textovými editory, a to v takové míře, že poslední dva vydané učební texty (*Morfologie ruštiny II* a *Latina pro studenty východoslovanských jazyků*) edičně připravil na svém domácím počítači do konečné publikovatelné podoby prakticky bez zásahu cizí ruky. Od jeho osoby je dnes už také neodmyslitelná kapesní elektronická databanka, kterou ovládá a využívá způsobem, který jsem se v minulosti sám marně snažil napodobit.

Profesor Stanislav Žaža – to jsou pro mě také občasná, ale o to vzácnější přátelská (nic na tom, že současně většinou pracovní) posezení v jeho bytě na Cihlářské ulici, vynikající koláče a rumem vonící čaj od jeho obdivuhodně vitální a stejně laskavé a obětavé paní, společné večerní návraty Tyršovým sadem do našich nedaleko od sebe vzdálených domovů z přednášek Jazykovědného sdružení, ale třeba také společná rodinná dovolená na Cikháji, kdy jsme se s manželkou ve věku ještě velmi mladém marně snažili stačit turistickému tempu a místopisným znalostem pana profesora a jeho paní...

Jméno profesora Žaži je jistě nejen pro mě spojeno jak s pojmy erudice, pracovitost, odpovědnost, důslednost, tak také s představou o moudrosti, skromnosti, laskavosti, porozumění, přátelskosti a člověčenství. Setkávání se Stanislavem Žažou je vždy setkávání s člověkem a s nadějí.

Na další setkávání, pane profesore! Jsme s Vámi rádi.

Jiří Gazda

Doc. PhDr. Radko Purmovi, CSc., k narozeninám

Měl jsem to štěstí pracovat jistou dobu pod přímým vedením doc. Purma jako tajemník katedry v době, kdy převzal její vedení v r. 1990. Poznal jsem jemný smysl pro humor a laskavost člověka, který jinak vypadal velmi přísně, měl jsem možnost poznat i jeho důslednost, pracovitost, neúnavnost a houževnatost, jeho schopnost jasně dělit věci na ty důležité a prvotné a na ty, které snesou odklad anebo není nutno je dělat vůbec. Pochvil jsem s ním na katedře i bouřlivý rok 1989 a poznal ho jako člověka statečného, jako člověka, který se nenechá nést proudem, ale dokáže citlivě rozlišovat, co je hodnotné a co jsou prázdňá slova.

Narodil se 13. září 1924 v Hronově, maturoval na reálném gymnáziu v Náchodě v r. 1943, což znamená, že na svá vysokoškolská studia si musel počkat až na poválečné období. Po jeho příchodu studoval na Filosofické fakultě UK českou a ruskou filologii. Již v r. 1951 tamtéž obhájil rigorózní práci *Gogolův Revizor a jeho překlady do češtiny* a získává tak titul PhDr. Přicházejí léta práce na gymnáziu v Dobrušce a přechod na v té době nedávno vzniklý Pedagogický institut v Hradci Králové, kde se stává významným činitelem při formování katedry ruského jazyka a literatury, v jejímž čele stál v letech 1966 – 1969 a potom 1990 – 1991. V r. 1968 obhájil kandidátskou disertační práci na téma